

Stöd i vardagen – hur ska vi orka?

I teorin och praktiken

Samverkansgruppen Barn och unga

2018-10-25

Anna Olsson

Leg. psykolog

Henry Ascher

Professor, barnöverläkare

Flyktingbarnteamet
Rosengrenska stiftelsen

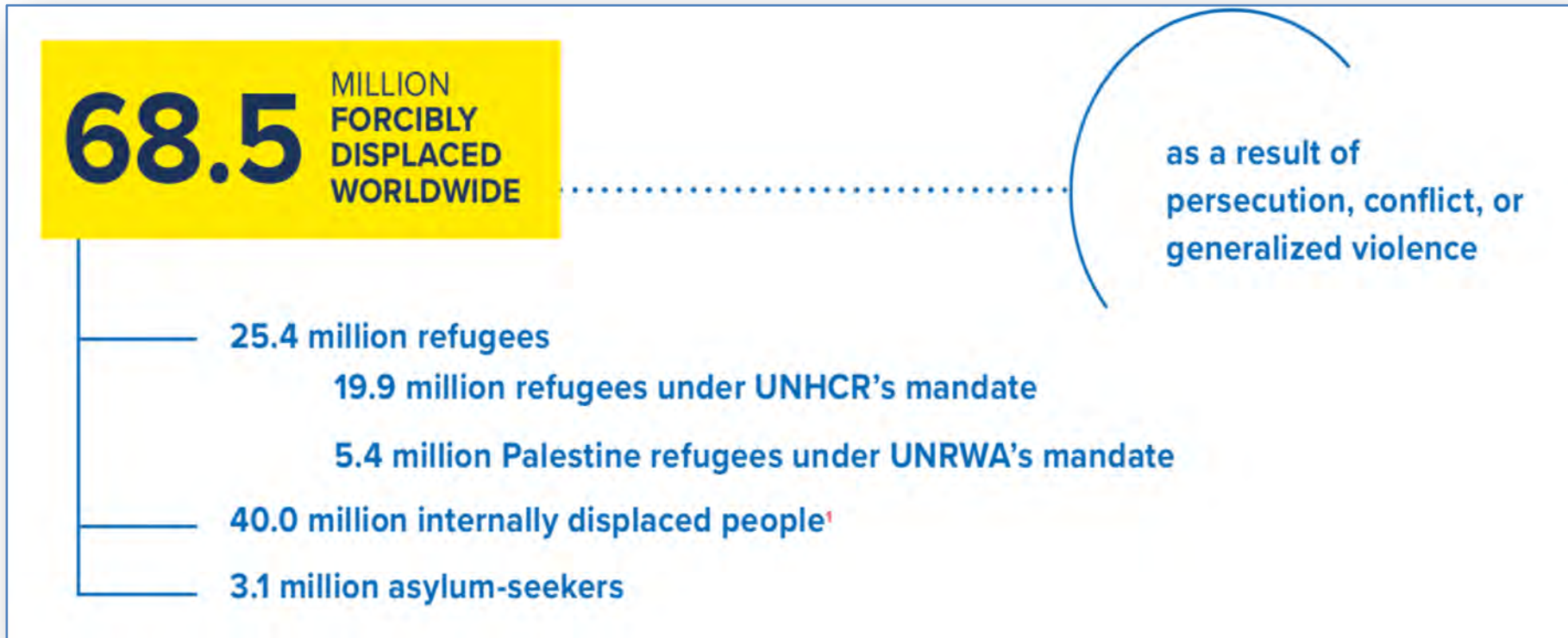

Figure 2 | Number of people newly displaced per day | 2003-2017

173,800

UNACCOMPANIED AND SEPARATED CHILDREN

This conservative estimate takes into account new applications, asylum-seekers and refugees. It includes 45,500 unaccompanied and separated children who sought asylum on an individual basis in 2017 as reported by 67 countries and 138,700 unaccompanied and separated child refugees and asylum-seekers as reported by 63 UNHCR operations, with reductions to avoid possible double-counting.

52%

 CHILDREN

Children below 18 years of age constituted about half of the refugee population in 2017, up from 41 per cent in 2009 but similar to more recent years.

85%

Developing regions hosted 85 per cent of the world's refugees under UNHCR's mandate, about 16.9 million people. The least developed countries provided asylum to a growing proportion, amounting to one-third of the global total (6.7 million refugees).

3.5

MILLION PEOPLE

For the fourth consecutive year, Turkey hosted the largest number of refugees worldwide, with 3.5 million people. The main countries of asylum for refugees were:

Turkey	3.5 million
Pakistan	1.4 million
Uganda	1.4 million
Lebanon	998,900
Islamic Rep. of Iran	979,400
Germany	970,400
Bangladesh	932,200
Sudan	906,600

1 IN 6

Lebanon continued to host the largest number of refugees relative to its national population, where 1 in 6 people was a refugee under the responsibility of UNHCR. Jordan (1 in 14) and Turkey (1 in 23) ranked second and third, respectively. When Palestine refugees under UNRWA's mandate are included, the figures rise to 1 in 4 for Lebanon and 1 in 3 for Jordan.

Photo: Flickr Creative Commons

Human Rights Watch

Effekter av krig och våld

Omedelbara

Kaos

Plågsamma minnesbilder

Mardrömmar, ångest, depression

Kroppsliga besvär

Överspändhet, utåtagerande

Existentiella

Skadad tillit

Oförutsägbarhet

Avsaknad av tillhörighet

Avsaknad av hopp

Hot mot

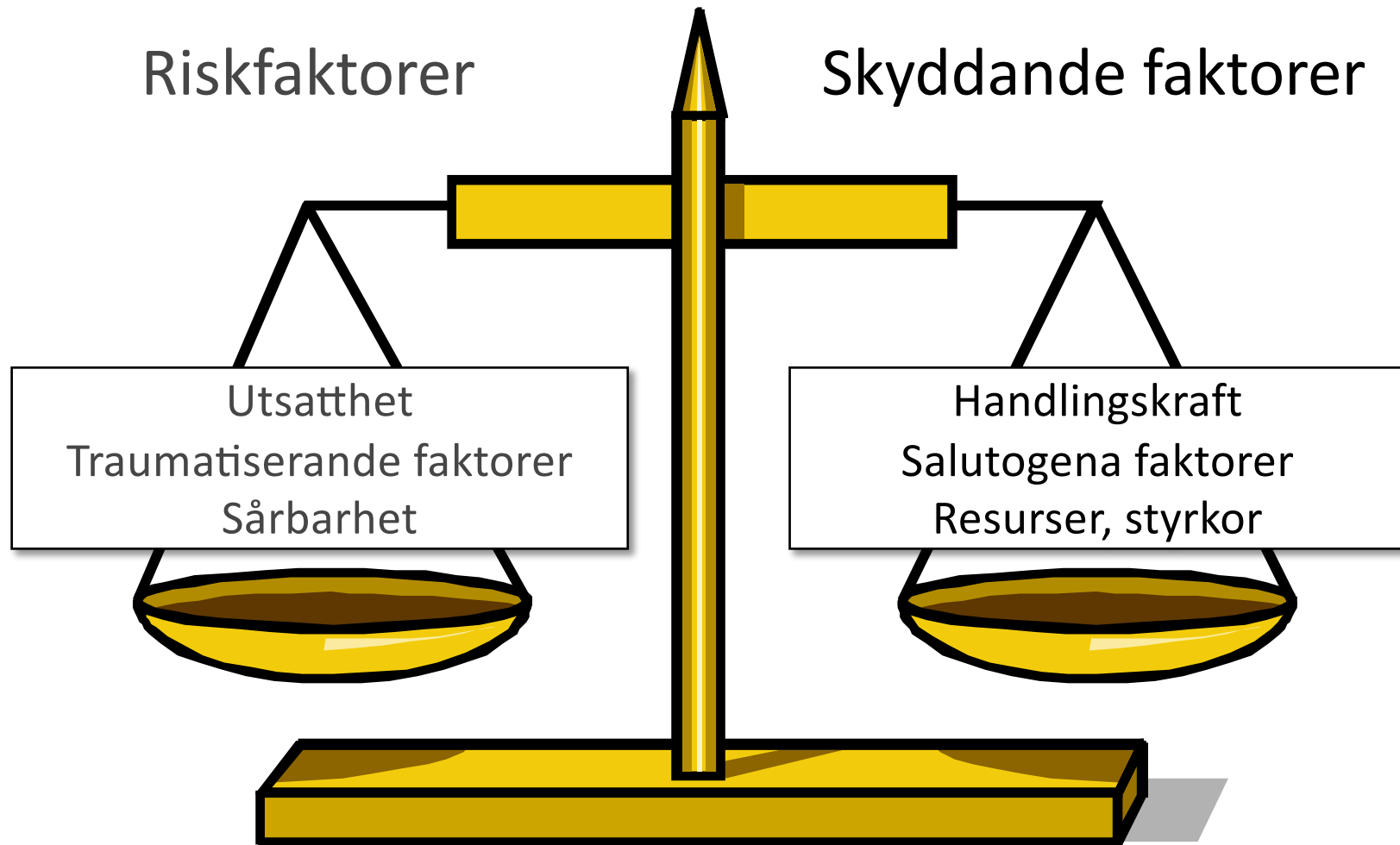
Hälsa

Utveckling

Inläring

Anpassning -- integration

Hur mår barn på flykt?

Hur går det på sikt?

- Händelser före flykten har stor betydelse för psykisk hälsa den första perioden efter ankomsten
- Händelser i det nya landet har stor betydelse för senare psykisk hälsa och välbefinnande

Hur kan vi stödja barns resurser, styrkor och handlingskraft?

- Återskapa trygghet och tillit
- Återskapa framtidshopp

Förutsägbarhet

SÄKERHET

- Tillhörighet — nya sociala nätverk
- Delaktighet, möjlighet att påverka sin situation

En fungerande och trygg vardag centralt

Asylsökande barns tankar om hälsa och välbefinnande

Vad är viktigt för att må bra?

1. Föräldrar och familj
2. Skolan
3. Vänner och fritid
4. Ekonomi
5. Hopp om framtiden

<http://www.cergu.gu.se/Publikationer/>

Asylsökande barns tankar om hälsa och välbefinnande

Vad mår man dåligt av?

1. Mardrömmar och plågsamma minnen
2. Familjesplittring och oro för dem som är kvar
3. Brist på pengar
4. Utanförskap och ensamhet
5. Att inte gå i skola
6. Framtiden

Avslag

Vad behöver barnen i vardagen?

- En fungerande vardag
- Mat och sömn
- Lek och lärande
- Hög omsorg
- Trygg livssituation
- Organiserade fritidsaktiviteter/fysisk aktivitet

”Bästa omhändertagandet är hög omsorg med låg emotionell intensitet.”

Andra viktiga behov

- Bekräftelse
att få möjlighet att lyckas
- Identitetsstöd
- Skydd mot våld, främlingsfientlighet, rasism, kriminalitet
- Skydd mot fattigdom och utanförskap
- Trygga och kärleksfulla vuxna
- Identifiera fysiska och psykiska besvär,
t ex traumasymtom
- Återknyta och upprätthålla relationer till viktiga personer i
ursprungslandet

Nivåer i arbetet med nyanlända barns hälsa

1. Basnivå – vardagsmiljöns betydelse

- Skola, förskola, fritidshem, fritidsgårdar, fotbollsklubbar och andra fritidsaktiviteter

Små insatser – stora effekter

2. Specialistnivå

- Elevhälsa / barnhälsovård, primärvård, ungdomsmottagning, barnmedicin, BUP, flyktingmottagningar

Skolans betydelse

1. Kunskap — i bred bemärkelse
2. Tillhörighet, sammanhang

Men även:

- Struktur
- Ingång till det svenska samhället
- Vänner
- Socialt nätverk
- Viktiga vuxna
- Aktiviteter – ha roligt!

→ *”En bra skola/förskola är den bästa medicinen för ledsna flyktingbarn”*

(Anders Hjern)

Relationer

- Första mötet viktigt
- Lyssna!!
- Bekräfta
- Försök att ge konkret hjälp
 - här och nu
- Vad är mest angeläget för ungdomen att få hjälp med – vad plågar mest?
- Var vuxen

STOP-modellen Lars H Gustafsson

Structure and **S**afety

Talking and **T**ime

Options and **O**rganised activities

Parent and Acting **P**arent support

Trauma

- Hot till livet
- Total maktlöshet

Traumareaktioner:

- Akut kris – alla
- Kroniska reaktioner – många

Kroniska traumareaktioner

- Stress
- Ångest
- Depression
- Sömnsvårigheter
- Återupplevanden

- Överaktiverat alarmsystem
 - undvik att reproducera traumasituationens maktlöshet och hot

Alltså ett mycket plågsamt tillstånd!

Traumasyntom i vardagen

- Rädsla, separationsångest
- Påträngande minnesbilder, flashbacks
- Trötthet
- Undvikande
- Isolerar sig
- Nedstämdhet — depression
- Överspändhet — bristande impulskontroll
- Ont i magen, huvudvärk
- Inlärningssvårigheter
- Koncentrationssvårigheter
- Svårt med tid och plats

Vanliga hälsoproblem

- PTSD
- Depression
- Ångest (inkl. separationsångest)
- Utagerande symtom
- Sömnproblem — invasiva mardrömmar
- Ångest
- Buksmärtor, huvudvärk
- Aptitlöshet
- Påverkan på sociala, kognitiva och känslomässiga funktioner

Ensamkommande barn och unga

Saknar den viktigaste skyddande faktorn!

Vanliga barn?

Starka barn?

Sårbara barn?

eller

Vanliga, starka OCH sårbara?

Ensamkommande barn och unga

SÄKERHET

en överordnad determinant för hälsa och
välbefinnande

Ensamkommande barn och unga

Befinner sig i ett övergångsstadium

- mellan olika länder och sammanhang
- mellan också mellan barndom och vuxenhet!

Gustafsson K, Fioretos I, Norström E 2014

Bemötande

- Positiv inställning
- Flexibilitet och öppenhet
- Inte för mycket färdiga föreställningar på förhand
- God kommunikation

→ *Omsorg och kärlek, tillsyn och socialt stöd*

”Bästa omhändertagandet är hög omsorg med låg emotionell intensitet.”

SVERIGES RIKSDAG

Lyssna Lättläst Teckenspråk In English Other languages

Sök

Start Ledamöter & partier Utskotten & EU-nämnden Debatter & beslut Dokument & lagar Så funkar riksdagen Webb-tv

Start / Dokument & lagar / Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Svensk författningssamling 2016:752

1. Permanenta uppehållstillstånd → **TILLFÄLLIGA**
2. Synnerligen och särskilt ömmande omständigheter → **TAS BORT**
3. Uppehållstillstånd på grund av anknytning → **FÖRSVÅRAS**
4. Försörjningskrav → **KRAVEN HÖJS KRAFTIGT**

- + Sänkt omsorgsnivå på många boenden: HVB-hem → "Stödboenden"
- + Ovetenskapliga åldersuppräknningar
- + Ändrad praxis angående boende och omsorg under överklagande
- + Ändrad praxis angående Afghanistan

Hur kan vi stödja barns resurser, styrkor och handlingskraft?

- Återskapa trygghet och tillit
- Återskapa framtidshopp

Förutsägbarhet

SÄKERHET

- Tillhörighet — nya sociala nätverk
- Delaktighet, möjlighet att påverka sin situation

En fungerande och trygg vardag centralt